

DELFTSCH STUDENTEN WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE DELFTSCHE
STUDENTEN FEDERATIE EN VAN
DE CENTRALE COMMISSIE VOOR
— STUDIEBELANGEN —

REDACTEUREN: B. H. H. ZWEERS ♦ C. A. BAUDUIN
A. A. STHEEMAN, ♦ MEJ. C. H. M. BOEREE, ♦ F. J. M.
BOURDREZ

Dit blad verschijnt des Vrijdags, behalve in de vacantiën. ♦♦ Begin der jaargang 1 October. ♦♦ Abonnement f 5.25 per jaar. Advertentiën 30 cents per regel. ♦ Inzendingen te bezorgen vóór Maandagmiddag 4 uur aan het Redactieadres Koornmarkt 62. UITGAVE EN ADMINISTRATIE: UNIVERSITEITS-BOEKENCENTRALE, HERTOG GOVERTKADE 8, DELFT GEDRUKT BIJ DE TECHNISCHE BOEKHANDEL & DRUKKERIJ J. WALTMAN JR

TWEEDE JAARGANG — No. 20.

VRIJDAG 23 FEBRUARI 1923.

INHOUD: D.S.C.: Delftsche Stud. Debating-Club. — N.S.O.: De moreele beteekenis van de internationale Stud.-Conferentie. — Vereenigingsleven: Leeghwater. — Gedachten en Gedichten: Esmeraldus-de Geweldige; Over Hervormingen. — Grootte Menschenpers: De Bandoengsche Hoogeschool overbodig. — Ontvangen boekwerken. — Familieberichten.

DELFTSCH STUDENTEN CORPS.

DELFTSCHE STUDENTEN DEBATING-CLUB.

Vierde huishoudelijke vergadering op Donderdag 1 Maart in de Bibliotheek van de Sociëteit „Phoenix”, des avonds acht uur.

STELLING:

Tegen de zoogenaamde valuta-concurrentie moeten beschermende maatregelen hier te lande niet worden genomen.

Verdediger: Prof. Mr. D. van Blom.

De Secretaris,

Van Leeuwenhoeksingel 34. J. C. Berdenis van Berlekom.

NEDERL. STUDENTEN ORGANISATIE.

DE MOREELE BETEKENIS VAN DE INTERNATIONALE STUDENTEN-CONFERENCE.

Binnen niet al te langen tijd zal het Proces-Verbaal van de Conferentie-zittingen worden gedrukt en rondgezonden; het is dan, dat ieder zich een oordeel zal kunnen vormen over de resultaten van deze bijeenkomst, waarvoor Holland zich zooveel moeite heeft gegeven; resultaten, die moeten worden gezien met een geest van verziendheid en niet met ongeduld, immers de moeilijkheden waarmede men te kampen had zijn zeer gecompliceerd en liggen besloten in het karakter der deelnemende landen, meer dan in een of andere doorzichtige intrige van bepaalde staten, en het is daarom, dat men tot geduld moet aansporen, wanneer men eerst van te voren het vertrouwen heeft van de groote massa der studenten, dat ook onze politiek er een is van beweging en niet van stilstand.

V. S. vergelijkt in Minerva No. 14 deze internationale studenten-bijeenkomsten met kleine diplomatieke conferenties, en het zal moeilijk zijn vooral voor de jongere studenten, een zoodanige richting bij conferenties van de jeugd, wier eerste taak toch is, eerlijk en open tegenover elkaar te staan, te waardeeren.

Echter, hoezeer men in volle ernst in woorden de internationale band op dergelijke conferenties moge verheerlijken, bij elk der deelnemers blijft toch onberekenbaar, maar tevens onmiskenbaar meer over van zijn eigen raseigenschappen, dan hij zelf wel beseft en zou willen weten; daarom blijft het zaak, allereerst een voorzichtige houding aan te nemen, voordat men zich door zijn gevoel laat medeslepen. En nog een andere nuttige zijde heeft deze z.g. diplomatieke houding; niet alle landen nemen aan het werk van de C.I.E. deel met zoo weinig bijgedachten als de N.S.O.: door den voortdurenden strijd tegen bepaalde ongewenschte stroomingen wordt vermeden, dat men tot vaag idealisme gaat vervallen zooals de strooming der Corda Fatres, die voor den oorlog in Italië en N.-Amerika zoo'n opgang maakte, een strooming, die zijn kracht verloren heeft tengevolge van het feit, dat zij te veel sprak van broederschap en naastenliefde, en te weinig de wegen zag, om die idealen te verwezenlijken. Door dagelijksch training in den strijd met de werkelijke gevaren, die een waar internationalisme dreigen, leert men ook de wegen vinden, die tot het goede doel moeten voeren, beter dan wanneer men aangevangen was zonder ver-

band met de werkelijkheid een nieuwe wereld te ontwerpen. Het is ook om deze reden, dat het werk er een is van geduld, zonder hetwelk alle ware vooruitgang in deze zou worden ongedaan gemaakt.

Ook vergelijkt V. S. de conferenties met Volkenbondsvergaderingen: ik zou nog verder willen gaan en de C.I.E. in een bepaald oogpunt met den Volkenbond zelf willen vergelijken. Hier dreigt gevaar voor misverstand: niet zie ik de beteekenis van de C.I.E. hierin, dat zij als haar roeping moet voelen, zich zoo nauw mogelijk met den Volkenbond te verbinden, (in casu met de Commission de Coöperation Intellectuelle) zooals de Voorzitter ons wilde doen gelooven, maar: geheel zelfstandig van elkaar moeten beide worden geanalyseerd, en dan zal blijken, welk een merkwaardige overeenstemming in strekking ze vertoonen. Bij beide vindt men een kernpunt en technisch werk: bij den Volkenbond weet ieder, dat hij niet in het leven zou zijn geroepen, wanneer het niet was geweest, om een vreedzaam verkeer der volken mogelijk te maken. Toch is daarnaast een staf van werkers bezig, de z.g. neutrale belangen, voor zoover ze een internationale zijde hebben, ook internationaal te organiseren. En niemand zal ontkennen, dat deze neutrale belangen hun interesse hebben, en er zelfs toe kunnen bijdragen, de internationale solidariteit te vergrooten; toch zou men verkeerd doen, en dit was m.i. de fout van het oude pacifisme, te meenen, dat het deze neutrale belangen zijn, die de wereld tot een eenheid zullen samensmeden. De moderne tijd heeft wel geleerd, dat zelfs met de meest volmaakte technische samenhang kan samengaan een verscheurdheid op geestelijk gebied, en ook de C.I.E. staat voor hetzelfde vraagstuk: wanneer niet het kernpunt wordt gezocht in de broederschap der toekomstige geestelijke leiders der volken, en in de bewustmaking van het intellect in zijn maatschappelijke roeping, dan zal het bijwerk niet baten, en zelfs beter worden uitgevoerd niet in een alomvattende organisatie, maar van land tot land, wanneer men er praktisch behoefte aan ging voelen: zoo zijn tenslotte studiereizen, correspondenties, gelijkstelling van diploma's, studentensport, studentenpers en tot op zekere hoogte ook het steunwerk slechts technische arbeid, wanneer niet het brandpunt ligt in een geestelijke eenheid. Juist omdat de gedachte van die eenheid zoo in de C.I.E. is besloten, en omdat alleen zich bewust zijn van de noodzakelijkheid, aan die gedachte een vorm te geven, welke in niet al te groot contrast er mede is, lag de strijd der geesten tijdens deze conferentie op het terrein van de eerste commissie, welke belast was met de Reorganisatie der C.I.E. Volgens een gevleugeld woord van den Voorzitter, Gérard: „La 1e Commission, c'est la C.I.E.” Op de Plenum-zitting van Dinsdag 16 Jan. werden voor het praktische werk ter Conferentie zes commissies gevormd:

- I. Reorganisatie der C.I.E. met Sub-commissie Finantiën.
- II. Pers en inlichtingen.
- III. Studiereizen, Correspondentie, enz.
- IV. Intellectuele samenwerking.
- V. Studiereizen.
- VI. Sport.

Na afloop van de zittingen der Commissie werd in de tweede Plenum-zitting (wegens tijdsgebrek gehouden in den nacht van 19 op 20 Januari) door de resp. voorzitters van elk der commissies verslag uitgebracht, en werden de conclusies besproken.

De vraag, die voor de meesten van het grootste gewicht moet zijn, lijkt mij wel deze: is Nederland niet de dupe geweest van een groote politiek, waaraan het onbewust zijn krachten zou hebben gegeven, in den waan, het internationalisme te dienen? En zonder dat men hier feiten kan noemen, wil ik als mijn

stellig antwoord geven: Neen! Door alles heen is het oog gehouden, en men heeft er, chez nous, maar gelukkig niet sans nous, over gestreden, den juisten weg te vinden, een samenwerken van allen tot stand te brengen. Twee meeningen stonden tegenover elkaar: de eene was van oordeel, dat de toekomst er het beste mee was gediend, wanneer de C.I.E. gedurende den eersten tijd zich slechts tot taak zou stellen, de relaties tusschen de tegenwoordige leden der C.I.E. zoo hecht te maken als slechts mogelijk was, en eerst daarna, wanneer de C.I.E. een sterk lichaam zou zijn geworden, nieuwe leden toe te laten. De andere meening ging van het standpunt uit, dat geen bloei van de C.I.E. te wachten zou zijn, wanneer niet eerst vele landen, die door hun beteekenis en ligging de belangrijkste steunpilaren van de C.I.E. kunnen worden, waren uitgenoodigd tot deelneming. Tevens zou dan in een meer in het oog loopende wijze de illusie zijn verwezenlijkt, dat de C.I.E. een bond vormt van alle beschaafde landen. Tijdens de Conferentie heeft de tweede richting het overwicht gehad, en de besluiten wijzen ook op een uitbreiding van de C.I.E. Het is thans een quaestie van tempo geworden, echter kan het tempo van een lid nog altijd zooveel verschillen van dat van een ander, dat botsingen nog altijd mogelijk blijven. Dit zal leeren de e.k. Conferentie te Oxford in September 1923 en vooral het Congres te Warschau in 1924, alwaar het mogelijk zal zijn de statuten der C.I.E. te veranderen en nieuwe leden aan te nemen. Van sommige landen hangt het lidmaatschap der C.I.E. inderdaad af van de vraag, of een en ander inderdaad te Warschau zijn beslag zal krijgen.

Voor de tactische resultaten vgl. *Minerva* No. 15 Hoofdartikel.

J. C. B.

VEREENIGINGSLEVEN.

LEEGHWATER.

Excursie naar Amsterdam, op Woensdag 28 Februari 1923.

Vertrek van Delft 7.44 v.m. Aankomst te Amsterdam 8.59 v.m. Des morgens bezichtiging van de Kromhout Motorenfabriek. Eenvoudig Koffiemaal aangeboden door de fabrieken.

Des middags bezoek aan de Hollandsche Draad- en Kabel-fabriek.

Vertrek van Amsterdam 4.27 n.m.

Inteekenlijst bij La Brijn. Sluiting Maandag 12 uur.

GEDACHTEN EN GEDICHTEN.

ESMERALDUS DE GEWELDIGE.

Hoofdstuk V. Bekrompenheid.

a. In de literatuur. (Vervolg).

„Esmeraldus”, botte een stem uit in den groote kring, die tot nu toe welwillend dit relaas had aangehoord, „Esmeraldus, wij zijn te oud voor dergelijke grapjes. Wat beteekent dat! Welk bezoek vond niet plaats. Verklaar U nader, of zwijgt liever”.

„Mijne Vrienden, antwoordde hierop Esmeraldus, en in zijn stem lag een moede droeve toon, „och, dat Ge dit als huisbakken grapje hebt opgenomen! Ge verstaat niets, ge misduidt alles. Ik was symbolisch. Ik had dit alles wel in kille woorden kunnen zeggen, maar dan was ik grof geworden. En dat ware te goedkoop. Maar goed! Weer zal ik mij buigen voor Uw wenschen, weer zal ik met tegenzin modderen in vuiligheid omdat het nu eenmaal Uw eenigste genoegen is in een humeurbedervende kwalijkkriekende moerasdamp te leven, weer zal ik wroeten in dat nare zieltje met een ijver als ware het goud, dat ik waschen ging. Welnu dan.

Den geheelen middag had ik gewacht. Om twee uur, schreef hij mij, te zullen verschijnen, en eerst toen het vijf geslagen had, kwam hij.”

„Ge zijt laat, mijn Vriend”, waagde ik op te merken.

„Laat is laat, maar nog niet te laat, voor mij ten minste niet”, snoof hij vol verontwaardiging.

„Kalm, beheerscht U wat. Voor mij evenwel nog te vroeg.”

„Poeh, wat zijt Ge puntig, maar niet bijster scherp. Toch zijt Ge niet slecht. In elk mensch is wel iets goeds te ontdekken.”

„Dat zegt Gij, omdat Ge nog nooit een verdiend pak slaag hebt gehad, laat staan een onverdiend!”

„Meneer, ik kan veel vergeven, want ik bent idealist, een brevet, dat mij alle poorten opent. —”

„Om U uit te laten.”

„Op dergelijke wenken ga ik niet in. Ik heb dringende zaken met U te bespreken en wel over literatuur. Mijn plan is een boek te schrijven over dit onderwerp. Dat moet een slag worden in ieders aangezicht. Hoelang hinken de menschen nu al op geleende gedachten, hoelang is het geleden, dat iemand zijn eigen, open, eerlijke meening vertelde over, om maar eens een kleinigheid te noemen, de Wereldliteratuur. Daar zal ik eens een artikeltje over schrijven! Scherp meneer, ze zullen er zich aan snijden. Is me dat een komkommertijd. Wrijving moet er komen, meneer en dat niet om kleinigheden. Poeh, het Heelal is groot genoeg om er onzen strijd te beginnen. En ik heb het

goede recht aan mijn kant. Ik strijd hier voor de Groote Gedachten. Ik denk, dus ben ik, zei Descartes, waarom zou ik het niet zeggen!”

„t Ja, waarom niet!”

„Ge zijt het met mij eens! Jammer, hoogst jammer. Maar ik zal me daardoor niet van mijn stuk laten brengen. Er zijn menschen, die religie of nationaliteitsgevoel bekrompen vinden. Ho, ik ga nog een dieper bodempje droogleggen. Wilt Ge bewijzen, meneer. Nu, Ge durft niet, Ge zijt bang voor mijn verpletterende, alles overdonderende, alles neermepende zekerheden. Maar mij goed. Hebt Ge eenigen voorkeur; wie zal ik het eerst behandelen, Esmeraldus?”

„Zoudt Ge niet bij de laatste beginnen?” vroeg ik en keek op de klok.

„Hol is Uw antwoord en zoutloos. Luistert liever en verbaast U. Laten we beginnen met van Schendel. Delicaat. Fijn van taal en soepel van gedachte. Een theeroosje in den letterkundigen bloemenhof. Heerlijk, als een zonnetje na een kouden winter. Een juweeltje in mijn gevulde boekenkast; de fijnbesnaarde menschenziel met zijn vreugd en leed. Evenwel niet zonder gevaren. Toen ik dit voor het eerst las, was ik er ziek van. Ik werd er zoo door beheerscht, dat ik sprak als Tamelone, dacht, at, werkte, liefhad als Tamelone. Den geheelen dag zwierf ik rond, verdood, verliefd, verdwaasd, verheugd. Het was ontzettend. Thans ben ik gelukkig weer beter. Zeer geschikt tot reciteeren, terwijl de stijl, evenals van Deyssel (hierbij keek hij mij triomfantelijk aan) tot imitatie aanleiding geeft.

Dostojewski, een beeldhouwer van het menschelijk hart, die doordrong tot in het diepste leed. Is door de Hel in den Hemel gekomen. Tragische levensloop. Epileptiker! Ook nog wel te zien in zijn werk. Ziekelijke menschen, maar toch wel bijzonder. Reusachtig van spanning, ongezond, Himmelhoch jauchzen — meneer — zum Tode betrübt. Ellendig. Grondvester der hedendaagsche psychologie. Ieder doet er aan. Verbazend interessant. Is te moeilijk om na te doen. Alleen zijn werken aanhalen. Staat zeer belezen. Ook geschikt tot oordeelkundige bijwerking van katers. Iemand „sans pitié!” Nou! Menschen begrijpen hem niet. Bekrompen opvatting. Ik ben er altijd kapot van. Absoluut, kan er niet tegen. Ik wou anders ook wel zoo iets eens doormaken, maar niet zoo geweldig. t Jonge nee. t Zijn allemaal echte menschen, die tot den laatsten druppel hun leven moesten doormaken... verwerken. t Ja, dat is het juiste woord. Slavische Cultuur. Groote gedachte! Eén ding is jammer. Hij is godsdienstig. Nog al bekrompen, maar t is ook slechts een Rus. „Bitte, schämen Sie Sich nicht”, geliefkoosde uitdrukking.

Ik heb al zijn werken, allemaal. Valuta-koopje. Maar je kunt er mee voor den dag komen. En wat die ziel betreft! In orde, meneer!

Goethe, onze vrijdenker. Stichter der Antroposofie. Begrijp ik niet, dus kunnen we daar glimlachend voorbij wandelen. Was trouwens zelf niet bij de oprichting. Verstandig, hoogst verstandig.

„Universal Geist”, om het zoo maar eens te noemen. Schreef heel veel en bovendien nog gedichten.

Erkönig! Je dat van ballades. Faust, meneer, moeilijk ontzettend; tweede deel, begrijp zelfs ik niet; behalve met een dictionnaire. Daar zal ik apart nog eens een artikeltje over schrijven. Werther en die Frau von Stein. Ja ja, een machtig liefdesleven, een man met een verleden. Heeft Schiller heelemaal verdrongen! Of hij gelijk had. Schiller was niet veel. Een beetje dichter en zoo, heb ik wel eens hooren zeggen, maar geen... wat zei ik straks ook al weer zoo terecht... Universal Geist.

Shakespear. Merkwaardig probleem. Bacon zal t wel geschreven hebben. Wat een genie anders, wat een genie! Een Herkules, gewoon weg. En heelemaal modern. t Kon tegenwoordig nog geschreven zijn, als t maar niet zoo bekrompen tijd was. Hamlet; twijfelaar. Wil niets, kan niets, doet niets. Geheel up-to date. En dan de graankorrels en dat kaf. Macbeth een bruto en Shylock.”

„Net Bouwmeester”, viel ik hem in de rede.

„Hm, t ja, nog niet aan gedacht! En wat zijn werken betreft! C'est la comédie humaine, op zijn Fransch gezegd. Je houdt je hart vast. Is anders niet erg origineel. Heeft uit Boccaccio's bron geput. t Is maar de kwestie, hoe je het doet. „To be, or not to be... that is the question”. Te zijn, ik vraag U meneer, of niet te zijn, daar draait nou letterlijk alles om.

Wordt veel als motto gebruikt en voor citaten. Maar daar moet je voorzichtig mee zijn. De menschen verstaan zoo slecht Engelsch, en als je t opschrijft, kan je het boekje ernaast leggen...”

Mijne Vrienden, zoo ging dat door, twee uren lang. Ik wil U de rest besparen. Toen hij ten lange leste ook Vondel ging afkammen om zijn godsdienstigheid, platonische liefde verweet aan Frederik van Eeden, zich boos maakte over Heine, omdat die in t Duitsch inplaats van een cosmopolitische taal had geschreven en Barbusse een slappe navolger van Dante vond, omdat ze het beiden over een Hel hadden gehad, toen werd hij mij te bar en riep ik uit:

„Is het U genoeg!” Dit bracht nog een klein spuitje, betref-

fende Multatuli, die zoo veel geleden had, waarop hij afgemat voldaan terugzong in een stoel.

„Nu Esmeraldus, thans wacht ik op Uwe bezwaren. Het zullen er vele zijn.”

„Dank U”, antwoordde ik, „het merkwaardigste alleen is, dat Ge zelf zooveel gelooft, van wat Ge daareven verteldet.” Een domme glans kwam over zijn gelaat.

„Evenwel”, ging ik verder, „Ge hebt de voornaamste vergeten. Hierover wil ik U nog een en ander mededeelen. Ge hebt Karl May niet genoemd.”

„Hihi”, brak zijn hoogen gierlach uit, „daar ben ik benieuwd naar, hihi!”

„Er was een kleermakertje in Dresden... Het kan me niets vertragen wat en waar hij was! Er was een man, die den Shatterhand-Winnetoucyclus schreef.”

„Och Esmeraldus, hij wilde geld verdienen, en daarom schreef hij detective-achtige Indianenboeken!”

„Ik ben het met U eens, volkomen eens, akelig eens, ik ben het meer met U eens, als U zelf bent. Dit is evenwel van geen belang en laat me koud.”

„Zijn doel was dus winstbejag, en daarbij schreef hij nog een stijl van niks”, kwinkleerde mijn vriend zenuwachtig.

„Ik ben het weer met U eens”, antwoordde ik en trachtte in den toon mijner stem ernst weer te geven. „Maar ook dat interesseert me niet. Een oogenblik!

Laat ik niet spreken over de armoeiigen en armoedzaaiers van Uw tijd betreffende „l'art pour l'art”, laat ik heelemaal niet praten over de zielige, ziellooze lintworm-menschjes, die op een zonnigen zomermorgen een stuk proza of poëzie schrijven over „het klaterende zonlicht” en „de huiverende winden”, en tijdens dit schrijven een eigenaardige kriebeling ter plaatse van het middenrif voelen, als werden hunnen voetzoolen gekieteld... laat ik U alleen wat bang maken met machtige namen. U kent wel Shakespear? Welk een bombast schreef die man! U kent Jan van Ruusbroec? Welk een brievenstijltje schreef die man. U kent wel Goethe? Wat rammelde die man er op los.”

„Dit alles vertelde ik met zoo'n overtuiging, mijne Vrienden, dat hij dit geheel voor meenens opnam. Opgetogen rende hij weg om aan zijne Vriendjes te vertellen, dat Karl May bij de groote mannen behoorde, omdat... omdat deze er een brievenstijltje opna hield en zijn werk van bombast aan elkaar hing.

Enfin, toen was hij tenminste weg en had ik de ruimte, om in mijn eentje zijnde en zelf verlost van stijlen en groote namen, dit te zeggen over May.

Er was een eenvoudig man in Duitschland. Hij had een wilde maar naïve phantazie en daardoor kon hij zijn boeken schrijven. Goed, hij wilde geld verdienen. Maar hiermee is nog niet gezegd, hoe die man deze boeken, deze Shatterhand-Winnetou-cyclus schreef.

Dat kwam zoó. Die man wilde de aarde, zijn aarde als een wijde groene vlakte zien, wat boomen op een heuvel, hoogvlakten, bergen, water, gras, varens, steen, planten... ook wilde paarden, ook bisons, bisons met ontzettende nekken... zijn aarde, de oude aarde. Die man wilde zonder opsmuk, zonder mooiigheid de dingen der menschen aanzien, dingen, welke wij den naam geven van kracht, eerlijkheid, moed, liefde, wreedheid, godsdienst. Voor deze menschen heeft hij maskers gesneden, echt, eenvoudig, waarachtig, en de eene kreeg een masker van moed en de ander van lafheid. Alleen hij verwisselde de maskers niet en was daardoor niet „psychologisch” of „realistisch”. Die man heeft een zware donkere droom gehad en hij heeft die droom verteld aan jongens van 12 jaar; dat zijn menschen, die al gedrukte bladzijden kunnen lezen en nog droomen kunnen beleven. Hij heeft in dien droom een man gezien met lang blauwzwart haar en een rustig hoog voorhoofd; een man met een puur verstand en een zuiver eerlijk gevoelen. Dat was Winnetou. En naast deze een andere, een blanke, die waarachtig het recht wilde bevechten, zich een plaats te veroveren naast hem, die geboren was uit deze heerlijke aarde. En in een dadenreeks van kracht is hij genaderd tot Winnetou.

Toen heeft Old-Shatterhand een lok gesneden van het blauwzwarte haar, en omdat zijn strijd edel was en zonder valsche schaamte, kon hij, slaande met zijn vuist tegen de heerlijke slapen van Winnetou, dezen overwinnen. En hiermee was hij doorgedrongen tot zijn zuiverste willen, en sloot hij bloedvriendschap met Winnetou en samen zijn zij gegaan over die oeraarde, door al de stormende phantazieën en Winnetou is weer gedood door een blanke, door iemand, die dat was, wat Old-Shatterhand is geweest, voordat hij zijn dadenreeks van kracht begon.

Dit is het verhaal van een arm schoenlappertje bij Dresden, een man, die een waar groot vizioen heeft gehad en daardoor, alleen daardoor een epos schreef, dat thuis hoort in de Wereldliteratuur.”

OVER HERVORMINGEN.

„De” man van de hervormingen, onder téchnisch denkende en werkende menschen, is Taylor. Een van zijn stelregels is steeds geweest: „Give the right tool in the right hand.” Dan

zou, voorspelde hij, eerste klas product geleverd worden. Toch vergat hij daarbij een belangrijk ding — het materiaal —, dat te bewerken is.

Wordt bij alle vragen naar- en theoretiseeren over hervormingen, daaraan wel voldoende aandacht geschonken? Ik geloof het niet, tenminste niet bij de studie voor Ingenieur.

The tool — tot het vormen van ingenieurs — is in orde, tenminste in groote lijnen. De laboratoria, de colleges, de assistenten — alles middelen, waarmee de toekomstige ingenieurs gevormd worden —, die mogen heusch wel eens goed genoemd worden (ik oordeel alleen over mijn eigen faculteit — de scheikunde), al ben ik niet blind voor mogelijkheden van verbetering; maar het beschikbare gereedschap zou toch wel bruikbaar zijn om er goede ingenieurs mede te maken als — the right hand? — de vorme — de professoren, zou het daaraan liggen? Ik geloof het niet. Waarlijk de professoren kunnen den toets der vergelijking wel doorstaan. Ook hier zouden opmerkingen en veranderingen natuurlijk wel eens onder het oog gezien kunnen worden; maar door wie we hebben, zouden best uitstekende ingenieurs te maken zijn als — ja als het materiaal maar goed was. Zou het misschien dáaraan liggen, dat iedereen zich bezig houdt met hervormingen? Want in een tijd, waarin ieder ingenieur, na uitreiking van het diploma, direkt een betrekking krijgt, och, dan wordt de hervorming niet zoo zwaar genomen. Net zoo min als in de techniek het product verbeterd wordt in een tijd van grooten vraag; dan komt het minderwaardige ook nog wel aan den man. Alleen in tijden van zware concurrentie wordt het product tot in alle volmaaktheid uitgewerkt.

Dus, dan zou het materiaal, waarvan onze ingenieurs gemaakt worden, niet aan de eischen voldoen? Neen, in het algemeen niet.

Na de H.B.S. ben ik door omstandigheden gedwongen geweest mijn geluk in Indië te zoeken, zonder verdere opleiding. Na 5 jaar had allerlei zich zoodanig gewijzigd, dat ik besloot voor scheikundig ingenieur te gaan studeeren. Ik had mij natuurlijk allerlei voorstellingen gemaakt; van den professor, van den assistent, van het college, van den student! Veel viel mee, veel viel tegen. Bepaald teleurgesteld was ik eigenlijk alleen over den student.

Waar ik zoo vol enthousiasme mijn richting gekozen had, moest ik mij telkens verwonderen over uitlatingen als: wat een taai vak; wat een gepruts en vies geknoei op zoo'n laboratorium; wat een vervelende colleges; wat kan me dat gedaas toch eigenlijk schelen, dat heb ik toch niet alles noodig om mijn papiertje te krijgen. Ik moet dan telkens weer vragen: maar wat doe je dan hier? Ja, als ik maar werktuigbouw was begonnen, of scheepsbouw. Daar zit tenminste wat in. Zulke prachtige groote machines, daar voel ik wat voor, dat is pas techniek, — of: daar kan je tenminste wat artistieks in presteeren, daar gaat je kunstgevoel tenminste niet heelemaal dood, — of: daar voel je tenminste wat een waarde ons klein landje in de wereld heeft, als je eens in zoo'n haven als Rotterdam rondkijkt; dat is tenminste nog eens wat, maar zoo'n duf laboratorium met al zijn stankjes!

En zeg je dan: nu, man, zwaai dan om! — Neen, dat gaat nu niet meer, nu ben ik te ver.

Maar hoe gaat het ook meestal. Ik zal het afgezaagde beeld maar blijven behouden — dat spreekt nog het meest. Jantje prutste op de H.B.S. altijd aan de electriche bel; had eens een keer zelf een zekering ingezet en aan Pa uitgelegd, hoe dat nu wel kwam, zoo met zoo'n zekering. Pa had besloten: Jantje moest ingenieur worden; daar zat wat in dien jongen, hij had tenminste fidutie in een vak. En Jantje werd electrotechnisch student met het boven beschreven gevolg. Want Jan student bleek erge moeite te hebben met zijn wiskunde; hij kon verbazend aardig teekenen en het werd hem langzamerhand duidelijk, dat hij in het vakje „architecten” had behooren geplaatst te worden, dan zou hij zich met zijn plichten en capaciteiten in evenwicht gevoeld hebben.

In Indië zei eens een onverschillig type op de vraag, hoe hij toch in het oerbosch verzeild geraakt was: „Och, ik hobbel maar mee in de rij der ongelukkigen en doe net of ik ook gek ben.” En is het niet eigenlijk heel vaak zoo? Hollen de meeste jongelui niet van de H.B.S. maar naar Delft, zonder zich rekenschap te geven met welk doel ze er eigenlijk heen gaan, en wordt hun leven dan niet meestal een meehobbelen in de rij der ongelukkigen?

Zou die hollende, hobbelende schare dan niet eens tot stilstand kunnen gebracht worden, zoo, dat ze niet meer hollen, maar rustig, zelfbewust hun weg gaan, hier een steen uit den weg ruimend, daar een schoon kleinnood vindend; zich steeds bewust van het voorrecht, dat zij hun zelf gekozen weg mogen gaan, en er niet door het noodlot over voortgehobbeld worden?

Zeker kan dat, en ik geloof niet eens zoo bijzonder moeilijk. Geef den jongens gelegenheid op adem te komen na de H.B.S.; dat kan zoo prachtig en goedkoop in de praktijk! Ja, maar dan zou men toch weer hetzelfde bezwaar krijgen; dan zou Pa weer moeten kiezen of Jantje in een electrotechnisch bedrijf volontair moet worden of op een chemische fabriek of op een textiel-fabriek en wie zou zulke ongeschoolde volontairs willen hebben? Niets te volontaieren. Laat ze werken, geef ze een hamer in de

hand, een beitel, een schaaft; laat ze maar een fittersleerling worden, of krullejongen, of leerling analyst, heel gewoon, heelemaal van onder op. Zet ze midden in het harde leven, zoo dat ze werken moeten en vechten om niet in een hoek gedrongen te worden. Laat ze zien wat het leven biedt; laat ze van alles maar eens de onderkant zien — de schoonere bovenkant is daarna des te aantrekkelijker en zal meer gewaardeerd worden door hen, die toch eigenlijk buiten eigen medeweten aan den bovenkant der Maatschappij geboren zijn.

En ik weet het bij ondervinding. Het doet er heusch niet toe of men nu juist in die richting praktisch gewerkt heeft, waarin men gaat studeeren. Ik vermoedde ook niet, toen ik moest vreeslaan op een smeedstuk van 500 K.G., dat ik zou leeren afwegen tot in de vierde decimaal nauwkeurig en toen ik uit het rookkanaal van een, pas 6 uren gedooften ingemetselden ketel kroop en de tropische zon op mijn bezweet lichaam blakerde, dat ik nog eens colleges zou loopen over het vloeibaar maken van helium.

Het komt er allemaal niets op aan.

Wat de ingenieur noodig heeft is zelfbewustheid en liefde voor zijn vak.

Ja maar Jantje was altijd zoo'n lieve teere jongen — dan zal Jantje ook wel gauw genezen zijn van het idee van Papa dat hij werktuigbouw moest gaan studeeren, omdat hij Mama's naaimachine eens gesmeerd had. Dan zal Jan in het leven staande misschien getroffen worden door de diepe tragedie die hij in het leven met eigen oogen aanschouwde en in hem het gevoel ontwaken, dat hij den menschen geen turbines bouwen moet, maar dat hij zich veel meer geschikt voelt, om eens met de lui te praten en in hun ellende te deelen en hen op te beuren en ziet Jan zwaait heelemaal om van het plan van Pa en wordt Dominee, — waarom niet.

En wat krijgen we nu, nu is Jan b.v. omgezwaaid naar de scheikundige faculteit. Frisch en met idealen en met het gezonde bewustzijn, dat zijn buidel waarmee hij onder de menschen kwam om ingenieur te worden, leeg was. Nu gaat hij naar Delft met het verlangen den buidel te vullen om daarmee weer onder de menschen te komen. Volgen wij hem nog even toen hij op een steenbakkerij als leerling klei moest kruien en tot de overpeinzing kwam, waarom deze klei nu zulke mooie kruiken leverde en die andere alleen maar steenen en hoe hij de baas benijdde, omdat die telkens wat nieuws kon bedenken om op den markt te brengen. Toen werd hij zich op eens bewust, hoe begenadigd hij was, dat hij toen zijn jaar om was dien kruiwagen kon laten staan en naar Delft gaan. Maar hij moest toch nog eens omkijken naar dien anderen jongen, die bleef klei kruien, want diens vader was ook, kleikruier geweest.

En toen hij in Delft kwam? Wiskunde? fijn vak! oude Prof.? Nu ja wat geeft dat, achteraf beschouwd kon hij op de fabriek met die oude kruiwagen nog de grootste hoopen klei verzetten.

Chemische technologie? interessant vak! Prof. niet in de praktijk geweest? Nou ja, wat zou dat, had hij op de fabriek ook wel eens niet een spijker in een plank geslagen en waarom ging dat? Omdat hij den spijker op den kop wou slaan en niet omdat hij een hamer zwaaien wilde.

Kristallografie, theoretische mechanica, mechanische technologie, noem maar op. Het eene valt wat gelukkiger uit dan het andere, maar alles is noodig — want hij wou zijn buidel, waarmee hij de tweede keer onder de menschen moest, vol hebben.

En hebben wij zulke kerels in Delft, en wordt er dan eens een enquête gehouden, dan hebben alle door den zelfden bril naar de ingenieurscarrière gekeken en dan heeft men aan de vragen en antwoorden ook wat. Dan kunnen ze met bewijzen staven, dat de gegeven werktuigbouwkunde niet voldoet aan de eischen voor een volslagen technisch scheikundig ingenieur en wordt er dan gesproken over wetenschappelijke en technische ingenieurs, dan hebben we direct een groote groep van menschen, die even een kijkje genomen hebben in de techniek en hard zijn weggegaan, omdat ze voelden dat ze daar niet tehuis behoorden, maar die toch gezien hebben, wat de wetenschap voor waarde heeft voor de techniek en die toch studeeren willen; dat zijn de a.s. ingenieurs, die de wetenschap ook werkelijk zullen vooruit helpen, of een groep, die leeraren der jeugd wenschen te worden, omdat zij gevoeld hebben, dat zij aan de jeugd datgene kunnen geven, waarnaar gevraagd wordt en niet leeraar worden, omdat ze anders met hun ingenieursdiploma in de zak honger moesten lijden.

En onze meisjesstudenten? Die zou ik eerst willen vragen eens te lezen: „Leven en werken, jaargang VIII, No. 2, Februari. „De positie der vrouwelijke werkkrachten, door Math. A. van Balen.

Ik ben overtuigd, dat er weinige met zulke gedachten naar Delft gegaan zijn. Het zit nu eenmaal in de lucht, een vrouw moet ook studeeren — zeker waarom niet. Maar alleen als ze zich bewust is na haar studie de maatschappij wat te kunnen geven als ingenieur. En dan behoeft een meisje niet eerst te gaan werken op een fabriek om te weten, dat in de techniek geen vraag is naar vrouwelijke ingenieurs in leidende posities en dan zal ze als ze rustig nadenkt over haar toekomstige positie zeker niet voor civiel- of werktuigbouwkundig ingenieur

gaan studeeren. Zouden de meisjes dan niet in Delft thuis hoo-ren. Niet als ze zich verbeelden hun carrière te kunnen maken in de techniek. De sprekende staaltjes van gebrek aan technische kijk, die ik zelf meemaakte zou te veel gelach verwekken, wat de ernst van dit betoog zou schaden. Toch erken ik onmiddellijk ook de waarde van de vrouw (van sommigen althans), voor de wetenschap. Daar hebben we dus weer een groep, die zich bewust zou kunnen worden van haar taak en weg en die zich zou scharen bij hen, die in Delft de wetenschap zouden willen bestudeeren om de wetenschap of voor leerares gaan studeeren om het ambt.

Men kan nu eenmaal tegenwoordig over niets spreken of schrijven, of het spook bezuiniging duikt op.

Wat een bezuiniging op al die parasieten der maatschappij, die het niet verder brengen dan een paar jaar rondboemelen en eindelijk maar sjeezen. Ook voor hen wordt belasting betaald; die sjeezen dan ook wel in de maatschappij, maar alleen op kosten van hun eigen omgeving en niet op die der gemeenschap en er bestaat nog een heele goede kans, dat ze door eens met de ernst van het leven in aanraking gekomen te zijn, beenen gekregen hebben, die de weelde van zelfstandig zijn kunnen dragen.

Daarom, laten we bij het spreken over hervormingen toch wat meer aandacht schenken aan het uitgangsmateriaal en is dat goed, dan komt het gereedschap en de vorm vanzelf in orde en dan geef ik in ernstige overweging de jongens, na de H.B.S., de maatschappij in te sturen zonder bang te zijn, dat ze in een te ondergeschikt baantje terecht komen; hoe lager hoe beter!

Staal wordt staal door vuur en een snelle afkoeling. Vreezen we daarom niet voor onze ingenieurs het heete vuur van 's levens strijd en de koude douche van 's levens ontgoochelingen.

JAN PRAKTIJK.

GROOTE MENSCHENPERS.

Uit „De Waterstaats-Ingenieur” van December 1922 nemen wij onderstaanden open brief over:

DE BANDOENGSCHE HOOGESCHOOL OVERBODIG.

Open brief aan het bestuur van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs te 's-Gravenhage.

Door Ir. Van Sandick in den Volksraad, door Ir. Groothoff in „De Ingenieur” 1922 No. 40 is reeds gewezen op het probleem van het te verwachten zeer groote aanbod van civiel ingenieurs voor Indië in de komende jaren. De Delftsche Ingenieurs als belanghebbenden zullen echter goed doen tevens de consequenties van dit probleem te bezien en wel in het nuchtere licht der feiten, zooals die zich, nu de overmoedige hoerastemming van abnormale oorlogs- en eerste na-oorlogsjaren gezakt is, blijken voor te doen.

Aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng studeeren thans voor civiel ingenieur 19 studenten in het derde, 22 studenten in het tweede en ongeveer 50 studenten in het eerste studiejaar, allen voor civiel ingenieur. Want Indië bezit een hoogeschool, echter... alleen tot opleiding van civiel ingenieurs. Een ieder, die in Indië wil blijven studeeren, besluit daarom maar om civiel ingenieur te worden...

Maar Indië, het land der onbegrensde mogelijkheden, biedt toch voor den ingenieur...

Onlangs, nog bij gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het K. I. v. I., is met veel lof en trots gewezen op de groote rol, die de Delftsche ingenieur in Indië gespeeld heeft en waarbij meer dan in enig ander land de positie van den ingenieur een leidende is geweest. Niemand zal ontkennen, dat deze lof en deze trots rechtmatig verdiend zijn. Maar toch zal men goed doen de oogen niet te sluiten voor de volgende feiten.

„Thans, nu de financieele cijfers over de jaren 1920, 1921 en 1922 in een ander licht bezien worden dan eenigen tijd geleden en nu de werkelijke cijfers voor die jaren beter komen vast te staan, kan men wel zeggen, dat door het Indische Gouvernement een financieele politiek is gevoerd van een misdadige lichtsinnigheid, terwijl reeds vanaf 1916 de gevolgde financieele politiek niet gezond meer was” (Treib).

En dit vernietigend oordeel komt ongetwijfeld voor een belangrijk deel neer ook en juist op de Indische ingenieurs, ambtenaren en adviseurs van de Regeering, leiders van bedrijven en werken, die hebben meegewerkt tot de economische, en veel te groot opgezette uitbreiding van de staatstaak.

De tegenwoordige toestand is, dat Indië gebukt gaat onder een abnormaal hoog uitgegroeide last van ambtenaar-salarissen. Gedeeltelijk is dit het gevolg van de vele hooge salarissen, dat wil dus zeggen van de vele Europeanen in Indische dienst (en dat wil niet zeggen, dat op zich zelf het salaris voor zulk een Europeaan in Indië te hoog is); grootendeels echter van het overmatig groote aantal ambtenaren.

(Zie vervolg Tweede Blad).

TWEEDE BLAD

BEHOORENDE BIJ HET DELFTSCH STUDENTEN
WEEKBLAD VAN VRIJDAG 23 FEBRUARI 1923.

Er zal geen andere weg tot verbetering zijn dan groote inperkings van de staatstaak, met daarbij een streven verhoudingsgewijs het aantal hooft bezoldigde Europeanen te verminderen; dus het maken van een ruimer gebruik van Indische krachten.

Voor de komende jaren zal ongetwijfeld gelden de uitspraak van het volksraadlid 's Jacob, dat Indië allerminst is een land van onbegrensde economische mogelijkheden, maar integendeel een land van een door de vraag van zijn producten afnemende Europeesche koopers zeer nauwkeurig begrensde economische bestaansmogelijkheid. En niet nogmaals zal door het gouvernement getracht worden die economische grenzen te forceeren.

In dit licht bezien, moet men als vaststaand aannemen, dat minstens vanaf 1916, maar waarschijnlijk reeds langer de vraag van de Indische Regeering naar civiel ingenieurs kunstmatig en buiten de economische behoeften uitgezet en in ieder geval veel grooter dan de normale was. Dit is te meer waar, omdat afgezien van de te groote en te snelle uitbreiding van de staatstaak, nog de fout werd begaan, dat veel te dikwijls ingenieurs werden gevraagd en aangewezen voor een werkkring, waarin men met een gewone opzichter had kunnen volstaan; en voorts dat men zeer in de toekomst rekende, en ook door toevallige omstandigheden in de jaren 1911—1921 vele groote werken onder handen waren (havenbouw, irrigatie op Java, wegen) en een belangrijke afvloeiing plaats had naar den nieuw geschapen dienst van gewesten en gemeenten.

Waar thans een overvloed van civiel ingenieurs aanwezig is, daar kan men er zeker van zijn, dat in de komende jaren de vraag van staatswege zeer gering zal zijn. Terwijl het aanbod uit Delft en Bandoeng weldra een 100 per jaar zal bedragen. Maar ook voor een verdere toekomst (15, 20 jaar) zal de Indische vraag om ingenieurs, uit Delft alleen, waarschijnlijk kunnen worden voldaan; de afzet van ingenieurs buiten Nederland zal nog lang klein blijven bij de internationale overproductie, in Nederland zelf ook zal de afzet wel niet gauw weer worden als in de jaren 1911—1921 en de Indische vraag in die periode, waaraan niet kon worden voldaan, was abnormaal en ver boven de behoefte; dat vooral heeft men te bedenken.

De staat kent in zijn dienst geen rascriterium. Een ieder kan opklimmen tot de hoogste rangen. Dit is een goed principe. In Delft studeeren sinds jaar en dag Indische jongens, Raden Mas' en Chineesche jongelui. Verruimd van blik door hun Europeeschen studietijd komen zij in Indië terug en zij krijgen daar gelijke kansen. Toch vindt men in de hoogste ambten steeds een overwegend aantal rasechte Hollanders, en steeds uitsluitend menschen, die Holland even goed kennen als Indië. Dit is gelukkig nog zoo en ik heb genoeg vertrouwen in ons staatsbeleid om aan te nemen, dat het voorloopig zoo blijven zal ook. Nu neem ik direct als vaststaande aan, dat iedere door Bandoeng afgeleverde ingenieur straks uit de hem met prijzenswaardige ijver ingepompte kennis direct zooveel berekeningen volgens Clapeyron zal weten te maken als verlangd worden, maar de schoolsche dosis kennis beheerscht nu eenmaal niet de waarde als ingenieur. Terecht is er steeds verzet aangeteekend tegen voornemens om het peil van den ingenieur te doen dalen, en dat peil hangt voornamelijk af van de eigenschappen van algemeenen aard: karakter en breede ontwikkeling, die meebrengen een capaciteit tot vrije studie en zelfstandig inzicht. De ingenieurs moeten leiders zijn, hun aantal behoeft niet te groot te zijn, maar aan hun opleiding en algemeene ontwikkeling moeten de hoogste eischen gesteld worden. Naast en onder de ingenieurs kan dan voor het directe vak-technische werk veel meer dan thans geschiedt, volstaan worden met opzichters en uitvoerders, door de praktijk in hoofdzaak gevormd en liefst ook voortkomend uit de praktijk zelf, met slechts een kleine bagage schoolsche geleerdheid. De Bandoengsche hoogeschool zal echter een vloed van theoretische krachten uitstorten, die den naam ingenieur zullen dragen, die veelal in opzichtersbetrekkingen zullen moeten werken, die Europa niet kennen en de algemeene ontwikkeling missen om ooit leider te worden.

Daarom: bespaart die jongens in Bandoeng drierde van de geleerde theorie, die ze nu leeren en bouwt de opleiding om tot een practische school voor opzichters. De topzware Indische Maatschappij heeft al officieren te veel, kan al die officieren toch niet betalen, maar aan goede en niet te dure onder-officieren is de behoefte groot. En is men dan ook niet eigenlijk veel eerlijker tegenover die Indische jongens, dan wanneer men ze, gelijk thans gaat geschieden, wel een titel geeft en recht op de hooge Europeesche tractementen (laag voor den European, maar zeer hoog voor den in Indië opgevoeden Indischen jongen), terwijl ze toch straks in de praktijk wel opzichterswerk zullen moeten doen voor veel lagere loonen, waardoor ze zich — en volkomen terecht — natuurlijk verongelijkt en achtergesteld zullen voelen.

Neen, laten wij handhaven de goede stelling: geen rascrite-

rium, ook niet voor de hoogste ambten; maar laten wij dan ook blijven eischen die jaren van opleiding en algemeene ontwikkeling in Europa. Doen wij dat niet, dan krijgen wij of verworping van het geheele corps of... het rascriterium als reactie terug. Dat is niet zoo maar eens een meening, dat is een feit van de nuchtere werkelijkheid, dat helaas in de jaren van hoerastemming, ook op politiek gebied, te zeer is voorbijgezien en dat het Indische civiel-ingenieurs-corps zeker zal ondervinden, als het straks in overwegend Indischen zin zou worden omgevormd — let wel: het civiel-ingenieurs-corps alleen, niet de andere ingenieurs-corpsen, medici of juristen.

En laat men dan bedenken, dat nog in 1916 Indië door een deskundige commissie niet rijp werd geacht voor hooger technisch onderwijs en dat de geheele stichting van de Bandoengsche hoogeschool dan ook dateert uit de politiek en economisch overspannen jaren na 1916.

De Delftsche ingenieurs hebben te begrijpen, dat de gelijkstelling van het Delftsche en Bandoengsche diploma door den Staat zal beteekenen, dat de kans op een werkkring in Indië voor de aanstaande Delftsche civiel-ingenieurs zeer belangrijk zal worden verminderd. Maar ernstiger voor de Delftsche ingenieurs is de te verwachten depreciatie van den ingenieurstitel door den komenden stroom van Bandoengsche Ingenieurs. Een zeer groot aanbod tegenover een kleine vraag zal nu eenmaal overal dezelfde gevolgen hebben: daling van de waarde, dus van het loon.

Laten de Delftsche Ingenieurs daarom intijds waken voor hun belangen, die in dezen — gelukkig voor de Delftsche ingenieurs — volkomen parallel gaan met de belangen van Indië; laten zij bijtijds aandringen op een omvorming van de Bandoengsche Hoogeschool in een middelbare opzichtersschool. Het is jammer voor de idealistische daad uit de jaren van economische en politieke hoerastemming: eigen hooger onderwijs in Indië zelf (trouwens, — let wel, — dat hooger onderwijs is alleen voor civiel-ingenieurs); voor dergelijke kostbare en niet practische idealen heeft deze tijd van teruggang tot nuchtere werkelijkheid echter geen geld meer.

Dienovereenkomstig richt ik het verzoek tot het Bestuur van de **Vereeniging van Delftsche Ingenieurs** deze zaak zonder te veel angst voor gevoeligheden openlijk in bespreking te brengen met het doel zich, bij gebleken instemming der leden, tot den Minister van Koloniën te wenden met het verzoek om zoo spoedig mogelijk in te doen trekken het besluit van 11 April 1921 No. 29 (Ind. Staatsblad No. 218) en in overeenstemming met die intrekking:

1e. voor den staatsdienst geen gelijkstelling aan te nemen tusschen het Bandoengsche en het Delftsche diploma, daar de in Europa doorgebrachte jaren van bijzonder en overwegend belang zijn te achten;

2e. alle verder directe of zijdelingsche subsidies aan de Bandoengsche Hoogeschool, als zijnde oneconomisch en in 's Lands belang niet te rechtvaardigen, voor den vervolge achterwege te laten;

3e. een voorstel te doen aan de Bandoengsche Hoogeschool om haar leerprogramma belangrijk in te krimpen, en afstand te doen van de namen Hoogeschool en ingenieur.

Moge met deze actie niet te lang gearzeld worden, ook in het belang van hen, die onder de bestaande bepalingen in Bandoeng gingen en... zullen gaan studeeren.

Een Delftsch Civiel-ingenieur.

Batavia, 24 November 1922.

ONTVANGEN BOEKWERKEN.

B. B. C. Mitteilungen. — Sterkstroom No. 1.

FAMILIEBERICHTEN.

VERLOOFD :

GREET KLIPPUS, Bouwk. stud^e

en

N. E. BURHOVEN JASPERS, Bouwk. stud.

Delft, Van Leeuwenhoeksingel 17.

Delft, Van Leeuwenhoeksingel 5.

Geen ontvangdag.

ADVERTENTIËN.

TER OVERNAME:

(7)

ZIT- EN SLAAPKAMER

OUDE DELFT 144.

Gemeubileerd of ongemeubileerd, f 32.— of f 27.—.

Inlicht. Ir. S. GROENEVELT, Copern. plein 13, Haag.

Gedenkschrift van de Koninklijke Akademie en van de Polytechnische School 1842-1905.

SAMENGESTELD TER GELEGENHEID VAN DE
OPRICHTING DER TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

(368 bladzijden tekst, 55 portretten, 3 portretgroepen, 8 platen, 8 plattegronden,
3 facsimiles en 2 grafische tabellen).

De exemplaren in **linnen** stempelband **zijn uitverkocht**. De nu nog overgebleven exemplaren lieten wij in een keurigen doch **eenvoudigen grijs-cartonnen band** binden met etiket en stellen deze, zoolang de voorraad toereikend is, verkrijgbaar à

DRIE GULDEN EN 25 CENT.

Zijn deze exemplaren verkocht, dan is daarmee de **geheele oplage uitverkocht**. **Kans op een herdruk van dit standaardwerk over de Instelling voor Hooger Technisch Onderwijs bestaat niet.**

UITGAVE VAN DE TECHN. BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
J. WALTMAN JR. - BINNENWATERSLOOT 33. - DELFT.

Woensdag, 28 Februari, MATINEE 2 u. 30
LUXOR THEATER.

Een enkele Voorstelling van de EINSTEIN'S RELATIVITEITS FILM

verklaard door Maj. K. E. OUDENDIJK.

Het Wereldgebeuren volgens de Einstein Theorie op streng wetenschappelijke wijze aanschouwelijk voorgesteld in reeksen uiterst vernuftig in elkaar gezette bewegende beelden.

Prijzen der plaatsen: f 1.50 pl. r. (31

Voorverkoop van kaarten in den sigarenwinkel naast het Theater zonder verhooging.

ALLES

(10)

wat valt onder de benaming **DRUKWERK** (Naamkaartjes, Vereenigingswerk, Brochures, Dissertaties, Jaarboeken enz.) wordt snel en onberispelijk geleverd door
N.V. VEREEN. DRUKKERIJEN JUDELS & HOOGLAND
Choorstraat 47 ♦ DELFT ♦ Telefoon 247

F. OOSTERHOFF
≡ ANTIQUITEITEN ≡
VOORSTRAAT 43 - DELFT

15

Odeon

HET ODEON-HUIS

Vrouwjuttonland 32-34 = Delft.

TELEFOON INTERC. 978

Alleen door aan bovenstaand adres een **Gramphoon** met **platen** te koop, bevordert men de huiselijke gezelligheid.

(50)

≡ BEZOEKT DE GEHOORZAAL. ≡

Beleefd tot bezoek uitnodigend. **Ph. J. VAN DER WEES.**